

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:
Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemani velja:
Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedijer v
„Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven tedne in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 267.

V Ljubljani, v ponedeljek 21. novembra 1898.

Letnik XXVI

Sodnijske razprave v Trstu.

(Izvirni dopis.)

Poročati mi je danes o prezanimivi razpravi na tržaškem kazenskem sodišču proti jedni najnedolžnejši žrtvi židolahonske zlobe, proti županu devinskemu, gospodu Miroslavu Ples-u. Ta razprava se je končala prav tako, kakor smo se bali. Župan je bil obsojen na osem mesecev v ječo. Ta mož, ki je znan ne le pri priprostem narodu na daleč okoli, marveč tudi pri duhovščini in drugi inteligenci kakor zelo miroljuben in inteligenten človek, je moral čuti, ko je prišel vsled zlobne ovadbe v kremplje »Legini« hidri, da je obsojen na — osem mesecev težke ječe! In kaj je storil hudega gospod Ples? No, prvo »hudo« je to, da je — »prononciran Slovenec«, kakor ga imenuje gradiščansko okrajno glavarstvo, drugo zlo pa to, da je bajje zavpil: »Živio! Doli z Lego!« — — —

Na svojo obdolžnico se je branil gosp. Ples sledeče: »17 let sem že župan v Devinu. Čim se je dognalo o umorstvu cesarice, se je polastilo prebivalstva veliko razburjenje, toda vse je bilo mirno in jaz nisem slutil ničesar hudega. Ob sedmi uri zvečer omenjenega dne je bilo čuti hrup na ulici. Skočil sem k oknu in videl vse polno kmetov, ki so bežali mimo moje hiše. Ne sluté, kaj se ima zgoditi, umaknil sem se od okna, ali kmalu sem čul, kako so ljudje jeli kamenati »Legino« šolo. Takrat so bili v moji hiši trije gospodje duhovniki, ki so bili vsi prestrašeni in so me prosili varstva. Rekel sem jim, naj gredo v prvo nadstropje, in res smo šli vsi v dvorano. Le

za jeden hip sem šel na hišna vrata, da bi poklical hčerki, ki sta bili pred hišo. Ko sem videl, da ljudje mečejo kamenje, sem vzkliknil: »Bravo fantje, lepo reč delate, za to boste morali dajati račun!« in umaknil sem se v hišo. Besede gospoda Plesa, kateremu se poštenje bere z obraza, bi že same na sebi mogle biti zadosten dokaz vsakemu psihološki podkovanemu sodniku. Toda bivši hlapec pri gospodu Plesu, rokovnjaška oseba Boltar, se je ob tej priliki znosil nad svojim prejšnjim gospodarjem in ga denunciral na način, kakor da mu je gospod Ples dal orodje, s katerim naj gre podirati »Lego« in da ga je k temu nagovarjal. To je dalo državnemu pravdniku povod, da je »raztegnil« svojo obtožbo na skrivno na zločinu javnega nasilstva, istotako tudi po dveh soobtoženih pričani vzklik: »Doli z Lego!« O hlapcu Boltarju se je več družih prič izreklo, da je hudoben in nevaren človek, in župan Ples sam je izjavil, da ga je hotel že večkrat opustiti. Značilno za tega človeka narav, ki je prej svojega gospodarja hotel pokopati iz maščevanja, je pa to, da ga je jela peči vest in je potem vse svoje izpovedbe preklical in pred razpravo prosil župana, naj mu odpusti, ker da je bil onega večera pijan in ni vedel, kaj dela. Podobne vrednosti so tudi vse one priče, ki so iz katerega koli osebnega nagiba ali morda celo najete od Lahonov, če ne tudi od Slovencem sovražnega graščinskega oskrbnika v Devinu, trdega Prusa, nagovarjane, izpovedovale v škodo gospoda Plesa, o katerem je uradno potrjeno, da je šel celo na roko pri zidanju »Legine« šole, česar bi kot »prononciran Slovenec« gotovo ne smel storiti.

Zanimivo in za duh vse obtožbe jako značilno pa je dejstvo, da sta jeden del devinskih Slovencev zagovarjala tržaška Lahona dr. Padovan in glasoviti hrvatski renegat dr. Krstičeve barve, Camber. Prvi kot drugi sta izjavila, da ne razumeta niti besedice slovenski, vendar je znano, da Camber prav dobro govori in ume slovenski. Poslednji je nekak socijalistični vodja tržaških socijalistov »Lavoratorjeve« barve. Ta človek, ki se čisto baha, da izvršuje točno socijalni program, se je vedel v pogledu jezikovne enakopravnosti pri razpravi tako, da ga je sodni predsednik sam dvakrat zavrnil. Zlasti grdo se je vedel nasproti devinskemu kaplanu gospodu Črnigoju. Ko je ta nastopil kot priča v prilog gospoda Plesa, je Camber divje planil po konci ter zahteval, da se ta priča ne zapriseže. Umazani židovski socijalist, ki mrgoli samih lažij, se je predznil podtikati vzornemu slovenskemu duhovniku Črnigoju neverjetnost izpovedbe, češ, da so duhovniki najhujši slovenski agitatorji in da jim toraj ni dati vere!

Obsodba se je izrekla glede drugih obtožencev od 6 tednov do 16 mesecev težke ječe. Hčeri gosp. Plesa, gospodičini Marija in Ivanka Ples, ter učiteljica gđ. Lavra Scholz so bile oproščene obtožbe, da so ploskale z rokami in vzklikale »Doli z Lego!«, dočim je bil gospod Ples obsojen po §§ 5 in 85a na — osem mesecev težke ječe. Gospod Ples je po svojem zastopniku dr. Gregorinu takoj priglasi pritožbo ničnosti in vzklic radi previsoke kazni. Značilno za tržaški tribunal je tudi to, da se je sodni dvor oziral pri vseh obtožbah olajševalno na »ganenje srca«, le pri gospodu Plesu je to izključil!

LISTEK.

Moji Mařenki.

(Česki spisal K. Křen.)

(Dalje.)

Petura in Mařenka sta se v Libicích kmalo udomačila. Imela sta svojo hišo z vrtom in kosom polja, kjer je gojila sestra Katarina različno zelenjavo.

Katarina je bila zanj prava dobrotnica. Bila je tudi še »iz starega zakona«. Dela je bila navedena od majhnega in se ga tudi ni bala, kakor pravijo na Hani. Bratu je stregla v vsaki malenkosti in za Mařenko bi bila skočila v vodo.

»Ah, Bože, Ti si naš in mi smo tvoji otroci!« je ponavljala koncem vsacega stavka.

Mařenka še ni bila dolgo časa v Libicích, in že so se oglašali snubci. Vsak je odšel sicer na lep način, vendar s težkim srcem.

Za stotnika se ni nikdo zmenil.

Petura je dobival skoro vsak mesec s Slovaškega pismo, in čudno, da ga ni dal nikdar čitati Mařenki.

Minulo je že dobro leto, kar sta se preselila v Libice. Vesna je že cvetela, vse okoli je zelenelo z zlatim leskom, vse si je lahko in nežno oddihovalo in se lesketalo pod mirnim dihom toplega pomladanskega vetriča. Cela priroda se je

odevala v novo oblačilo kakor krasna nevesta, vse se je smejalo in radovalo novega življenja, le Mařenka je otožno povešala glavo in po bledem licu ji je šestokrat kanila solza za solzo.

»Mařenka, vidiš, da se z vsakim korakom bližam grobu, mogoče me pokliče Bog v kratkem k sebi, in zato bi te rad, dušica moja, videl preskrbljeno, omoženo. Davni prijatelj še z mladosti mi je že večkrat pisal, da naju obišče s svojim sinom, mladim uradnikom, in da bi si štel v veliko srečo, če bi se zveza najinega prijateljstva utrdila še bolj s poroko najinih otrok. Poznam ga, tudi njegovega sina, in tudi bi si štel v čast, če bi ti ugajal ta mladi uradnik. Silil te ne bodem, Bog obvaruj! Pustim ti svobodno voliti, toda mogoče ti za slučaj možitve ne bo v škodo, če si preskrbiš nekoliko predmetov za to.«

Petura je pogledal zvedavo na Mařenko, kak učinek bodo imele njegove besede.

»Do sedaj nisem mislila na možitve, dragi oče. Vendar če mislite, da bi bilo tako za me najbolj poskrbljeno, rada ugodim vaši želji, če mi bo le mogoče«, je odvrnila Mařenka s tresočim glasom.

»Ah, Bože, Ti si naš in mi smo tvoji otroci!« je vzdihnila Katarina, videč, kako zalivajo Mařenki solze oči. »Atej je to prav povedal, ima prav. Enkrat se to mora zgoditi. Kupimo platna, kupimo, no saj po to ne bo treba daleč hoditi in z Bogom pričneva šivati. Če ti bo ženin ugajal,

zakaj bi se ne vzela? Zmerom ne moreš biti sama. Ah, Bože, ti si naš in mi smo tvoji otroci!«

Nakupili sta, kar je bilo treba, in šivali. Mařenki se je zdelo, kakor da šiva svojo pogrebno srajco. Čakala je neprenehoma, da se je spomni stotnik, da vsaj nekoliko besed piše očetu, toda ničesar.

Bil je večer pred praznikom Vnebovzetja Marije Device. Mařenka je slavila ta dan svoj god. Oče je opomnil pri obedu samo mimogrede, da se pripelje zvečer prijatelj s svojim sinom, in da mu mora tedaj v bližnje mesto na kolodvor naproti.

Mařenka je sedela pri odprtem oknu in otožno gledala v krasen večer. Srce ji je v bolesi pokalo. Mimo okna so hiteli vaščani domov z veselimi obrazi, vsakemu sta svetila iz oči zadovoljnost in veselje, povsodi petje in veselo smejanje, le Mařenka je bila tako žalostna, ah, tako žalostna.

»Trp, trp, trp!« je zacvrčal nekje v bližini neutrudljivi cvrček.

V daljavi je zaropotala kočija.

Mařenka je hitro odskočila od okna in se sedla v kot na nizek stol.

Kočija je mignila mimo okna, še trenotek, v veži so se ozvali koraki, zazvenčala je sablja, vrata so se odprla: »Mařenka, Karol!« in dve srce se pritiskali zjedinjeni jedno na drugo.

Med vrati je stal stari Petura z očetom stotnika Havrana in za njima je kukala teta Kata.

O dvoboju.

(Študija † † †)

(Dalje.)

Klofuto, breo ali kaj podobnega so stari imeli jedino le za telesno neprijetnost, ki se je mogla še mnogo, mnogo povečati, če ni prišla od kakega človeka, temveč od kake živali! Pač se je nad čim takim marsikdo razsrdil, razjezil, morda tudi maščeval, a njegova čast je ostala neomadeževana.

Ko je Márija neki tevtonski poveljnik na dvoboju izzival, odgovoril mu je: »Če si življenja sit, se obesi, če bi se pa rad pretepal, pošiljam ti tukaj gladijatorja, s katerim se lahko meriš in skušaš, dokler in kolikor te je volja.«¹

Kakor vidimo, je manjkalo pri starih kultur-nih narodih podlage za dvoboj, ker niso poznali onega šepavega, ničnega pojma o časti, onega naziranja, katero ima naša moderna prena-sičena družba. Početek dvoboja je torej iskati drugodi, — pri naših sosedih — Germanih.

Stari Germani niso svojih domačih preprirov in razporov poravnavali potem pravice, temveč z mečem.² »Furor Teutonicus«, ki igra še dandanes tako imenitno ulogo, datira že iz davnih, davnih časov, samo s to razliko, da je bil nekdanj pomenljiv samo za Germane, a sedaj tudi za druge, sosedne narodnosti.

Velika ovira razširjanju katoliške vere med Germani je bil tako zvani Ordal.³ Hergenröther pravi: »In der heidnischen Zeit war der gerichtliche Zweikampf das einzige zulässige Ueberführungsmittel bei Anklagen freier Männer gewesen und blieb als solches noch lange im Gebrauche, wenigstens da, wo kein Zeugenbeweis möglich war und Eid gegen Eid stand.«

Pri nesvobodnih in pri ženskah so vporabljali tudi druga sredstva, n. pr. da so se dotikali z golo roko razbeljenega železa, da so stopali bosi v vrelo vodo, in v slučaju, da se ni zgodilo dotičniku ali dotičnici nič žalega, spoznali za nedolžnega. Razumeje se, da je katoliška cerkev take zastarele, ukoreninjene navade le težko in počasi odpravila; kajti, dasi se je ljudstvo izpreobrnilo in se dalo krstiti, vendar ni pustilo, da se mu v hipu vse prastare šege in navade zatro in uničijo. Katoliška cerkev je morala torej skrbeti, da se je dala tem dvobojem primerna njenemu duhu ne nasprotujoča milejša oblika. Težko je bilo tu vedno pravo pot ubrati, zlasti ko so v prvih časih celo nekateri škofje, da cele provincijske sinode bile mnjenja, da je tako razsojevanje dovoljeno. Mogunški nadškof Luitbert n. pr. je vprašal papeža Štefana VI. (885—891) se li sme

¹ W. v. Förich.

² Vellej (2, 118.)

³ Najbrže angelsaško »urdel« = urtheil. W. v. Förich.

rina, preko Peturovega ramena pa se je čulo v sobo radostno:

»Ah, Bože, Ti si naš in mi smo tvoji otroci!«

Takega iznenadenja se Mařenka ni nadejala.

»Mařenka, dušica moja, hotel sem ti kupiti za tvoj god lepo obleko, vendar mislim, da na to obleko pozabiš, ko sem ti privedel mesto nje ženina in da počakaš na svatovsko,« se je radostno smejal Petura, da je hčer tako iznenadil.

Stotnik mu je dopisoval skoro vsak mesec in se mu odkritosrčno zahvaljeval za svoje spreobrnjenje. Petura je spoznal, da je pošten mož, pogodil se je tedaj, da se more za leto dni pripe-ljati z očetom po Mařenko — in to je bil oni stari prijatelj Peturov s svojim sinom uradnikom.

To je bilo govorjenja po Libicah, ko je korakal stotnik drugi dan z Mařenko, držeč se za roke, v cerkev.

Oskrbnikova gospa je jeze zazelenela kakor njena obleka.

»Zgodilo se je po mojih besedah! Jaz sem, gospa gozdarjeva, vedno rekala, da je ta Peturova gospica preveč prevzetna. Moj Artur je že šesto leto na visokih šolah na Dunaju, na tisti univerzi, ima že tudi jedno državno skušnjo, toda do Peturovega gospodstva ni imel vstopa.«

»To lahko povem, saj me poznate, da ne dam nič na klepetanje, toda katera dobi vojaka, s to je že amen.«

Tako in podobno je klepetala oskrbnikova gospa z gospo gozdarjevo. (Dalje sledi.)

jeden izmed njegovih faranov, ki je obdolžen umora, potem take sodbe (Gottesurtheil) oprostiti te obdolžitve in tako pokazati, da je res nedolžen. Papež je odgovoril: »Cerkveni predpisi (sacri canones) niso nikdar takih sredstev dovoljevali, in česar niso sveti očetje dovolili, tega ne sme nihče praznovorno in samovoljno vporabljati.«

Pozneje so bili papeži še pogosto prisiljeni svoje prepovedi obnoviti in zatrditi, da taki dvoboji niso nič družega kakor skušanje Boga. L. 855 je sinoda valenška določila, da je oni, ki v dvoboju pade, istotako kakor samomorilec izključen od spominov pri sv. daritvi; prav tako se njegovo truplo ne sme po cerkvenih obredih s psalmi in molitvami na posvečenem prostoru pokopati.

Slednjič, ko se je cerkvi splošno vendar le posrečilo, take dvoboje, ki so reprezentirali naravnost božjo sodbo, izpred sodišč odpraviti, oživel so tem bolj pri posameznih stanovih, zlasti pri vitezi, kjer so se obdržali kot »starodavne stanovske navade« še v pozna stoletja. Vedno bolj je prevladovala pest in v časih, ko je bil prisiljen vsakdo sam sebe braniti, bili so dvoboji naravni (!) »znak časa«.

Tako se je iz staropaganskega dvoboja »ordala«, ki je veljal kot javna »božja sodba«, polagoma razvil naš moderni »dvoboj«, s katerim se vsakdo lastnovoljno maščuje in s katerim vsakdo skrajšano, vzeto čast zopet pridobi!

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. novembra.

Jezikovno vprašanje pri graškem nad-sodišču. Sedaj šele je znano besedilo odloka, s katerim je dunajsko upravno sodišče ugodilo pritožbi slovenskih odvetnikov proti postopanju graškega senata v pravnih s slovenskimi strankami. Na vprašanje, katerega jezika naj se poslužujejo stranke, je razsodilo upravno sodišče, da je še vedno v veljavi § 13. splošnega sodnega reda, ki določa, da se mora vršiti obravnava v deželnih jezikih. Nedvomno pa je, glasi se dalje v tem važnem odloku, da je slovenščina na Kranjskem, v okrožju celjskega in mariborskega sodnega okraja ter v slovenskih in jezikovno mešanih sodnih okrajih na Koroškem v deželi navadni jezik in so se v resnici vlagale vloge iz teh krajev v slovenskem jeziku in tudi v tem jeziku reševale. To je bilo seveda v dobi, ko še ni bil v veljavi civilno pravdni red. Po tem novem redu je pa to postopanje še bolj upravičeno in toraj neobhodno potrebno, da se vrši razprava v jeziku, v kakoršnem se je pričela v prvi instanci, pri vseh vsklic-nih razpravah, bodi si potem prizivno sodišče de-želno, okrožno ali pa deželno nadsodišče. Notranji uradni jezik pri tem ali onem sodišču ne pride tu prav nič v poštev. Sodišče, ki bi ne postopalo v tem smislu, nasprotuje naravnost določbam no-vega pravnega reda. — To naredbo, katero je podpisal predsednik Stremayr, naznanilo je upravno sodišče justičnemu ministerstvu, ob jed-nem pa dalo z njo krepek odgovor nemško na-cijonalnim kričočem.

Za jutrišnjo sejo poslanske zbornice so pozvali vsi načelniki desničarskih klubov vse člane, naj se je gotovo vdeležijo. S tem vžvezi je tudi poziv v našem sobotnem listu. Vlada nam-reč želi, da pridejo na dnevni red čim preje njene važnejše predloge, pred vsem pa služabniška in nagodbena predloga. Kar se tiče prve predloge, je gotovo želja vseh krogov v desnici, da se dr-žavnim uslužbencem čim preje zboljša položaj. — Opozicija pa z vso silo zahteva, da pride pred tem na dnevni red zatožnica Thunovega minister-stva radi proglašanja izjemnega stanja v neka-terih galiških okrajih. Da se pa to prepreči in pride res na dnevni red služabniški zakon, je treba prisotnosti vseh članov vseh desničarskih klubov. In ravno vsled tega je načelnik izvršil-nega odbora vitez Jaworski uvidel potrebo, da je izdal omenjeno nujno povabilo.

Indemnitetna predloga v ogerski zbor-nici. V današnji seji ogerske poslanske zbornice se prične razprava o načrtu zakona, s katerim bo parlament, ako namreč vsprejme te predloge, odo-bril postopanje Banffyjeve vlade ter ji s tem ob-jednem izrazil neomejeno zaupanje. Baron Banffy

sicer ne dvomi, da bi za ta načrt ne dobil v zbornici zadostne večine, toda ni mu pa neznano, da bo združena opozicija napela vse sile, da pre-preči to namero ali pa vsaj toliko doseže, da za-deva ne bo rešena pravočasno. In res so vsi opo-zicijski klubi pri skupnem posvetovanju sto-rili tak sklep. S tem svojim činom hočejo opo-zicijski prisiliti vladu, da še nadalje na svojo pest rešuje važnejše stvari, posebno pa nagodbeno vprašanje z Avstrijo, da bodo potem imeli še več prilike in povoda rohneti nad Banffyjevo vlado. Ministerskemu predsedniku je to seveda dobro znano in najbrže bo že v današnji seji naznanil, kaj ukrene vlada, ako ji parlament odtegne svojo pomoč. Iz njegovih ust bo svet tudi izvedel, kako nameravati vladi za letos rešiti nagodbeno vprašanje, ako bo, kar je nedvomljivo, nemogoča par-lamentarna rešitev nagodbenega vprašanja.

Nemški cesar dojde morda že tekom da-našnjega dne v Pulj, od koder nadaljuje svojo pot v Berlin preko Inomosta in Dunaja. V Pulju ga pričakuje podadmiral naše mornarice vitez Spaun, ki je že včeraj došel tje, ter ga po-zdravi na avstrijskih tleh. Kakor znano, namera-vala se je nemška cesarska dvojica vrniti v do-movino po morju ter se potoma ustaviti tudi v španskih pristaniščih Kadiks in Kartagena. Za vzrok tej spremembi potovalnega načrta se na-važa nenadna sprememba temperature v sredo-zemskem morju, toda prav lahko je mogoče, da so dali povod tej spremembi po največ politični motivi. Razmerje mej Anglijo in Španijo, pri ka-terem ima nekaj dosedaj seveda še povsem tajen delež tudi Nemčija, je najbrže vplivalo na to ne-pričakovano spremembo. Vsekako bi bilo namreč zelo čudno, ko bi španska vlada ne bila pozdra-vila nemškega vladarja v »vojem pristanišču, na sprotu bi pa Angležem ne bilo posebno všeč, ko bi bil njih tajni zaveznik kakor koli občeval s Španijo, kateri ne smejo pokazati prijaznega lica, ako hočejo še nadalje uživati veliko naklo-njenost severne Amerike, ki jim prej ali slej lahko mnogo koristi.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 21. novembra.

(Ljubljanski knez in škof pri papežu.) Pre-svetli je prečastnemu gospodu generalvikarju spo-ročil, da je bil dne 17. t. m. pri sv. očetu. Mej drugim piše o avdienci: Pridržali so me dobre pol ure in me povpraševali prav po mnogih za-devah. Hvala Bogu, kaj zdravi so videti; lice je sicer suho in blede, ali oči so iskre, govor je močan, čist, včasih kar ognjevit. Silno so me na-vduševali, da se ves žrtvujem za Boga, cerkev in verno naše ljudstvo. Obžalovali so nesrečne ho-matije v lepi Avstriji, vsem vernikom ljubljanske škofije podeljujejo prav iz srca apostolski blago-slov. — Nadalje naznanja Pr-svetli, da se vrne skozi Loreto, Gorico in Trst domov kakor upa do 27. t. m.

(Koncert,) kojega je priredila sinoči »Glas-bena Matica« v »Narodnem domu«, zvršil se je povse sijajno in dostojno. Takoj, ko si vstopil v dvorano, opazil si, da se namerja slaviti spomin pokojne cesarice Elizabete. Zato je bila pod črnim pajčolanom na glasbeni tribuni soha pokojnice in vse pozorišče je bilo okrašeno z zelenjem in črnimi draperijami. A tudi občinstvo se je zave-dalo resnobnega spomina. Dame so prišle veči-noma v žasnih črnih oblekah ali vsaj črno obrob-ljene. Koncem posamnih točk se v znak žalosti ni nič ploskalo. Zato pa je tembolj naša časnikar-ska dolžnost, da pohvalno omenjamo v prvi vrsti priljubljenega nam koncertnega vodjo g. Mateja Hu-ba-da. Da je zopet »Glasbena Matica« nasto-pila tako visoko stopinjo umetniškega razvoja, za to gré izvestno dobršen del priznanja neutrud-nemu našemu vodji. V poldrugo uro trajajočem glasbenem proizvodu je znal ohraniti ves čas mnogoštevilni zbor pri natančni pazljivosti. Glede na Mozartov »Requiem« moramo izjaviti, da smo ga že slišali pred par leti, a nas je današnje pro-izvajanje mnogo bolj zadovoljilo od prvega. Ta čveterospev! Ne, kaj tako lepega že davno nismo čuli. Krasna intonacija, moč in izraz v najvišjih in najnižjih legah, bujna dinamika — vse to je pomoglo, da je občinstvo skoro brez sape sledilo posamnemu solo-oddelkom, in da ni bila sinoči pri-lika tako žalnega spomina, izzivalo bi jih bilo z

burnim odobravanjem koncem vsake točke. — A tudi zbora ne gré, da bi pozabili. Posebej nam je omenjati, da je glede prednášanja od zadnjega koncerta mnogo napredoval. Označili smo ga s tem najbolje, ako povdarjamo, da ga je imel dirigent — v malem prstu. Vojaška godba nam je takoj ob začetku koncerta v družbi orkestra »Glasbene Matice« zasvirala Beethovenovo »Žalobno koračnico«, ki je bila nekaj vvod v glavno točko vsega koncerta. A tudi »Requiem« je spremljal orkester s hvalevredno natančnostjo. — Sokolova dvorana je bila napolnjena občinstva najboljših krogov ljubljanskih. Med navzočniki smo opazili tudi blagorodno gospo soprogo c. kr. deželnega predsednika. Gotovo je vsakdo zapuščal dvorano z zavestjo, da je danes slišal nekaj resnobno-umetnega, »Glasbena Matica« pa si je zopet osvojila — naše simpatije. K.

(Umrli) je v ljubljanskem uršulinskem samostanu včeraj zjutraj S. Borgia, poprej Frančiška Jenko, hči spoštovanega meščana gosp. Alojzija Jenko. — Lani v jeseni je vstopila v samostan ter je pred tednom na smrtni postelji napravila samostanske obljube. Bila je zadnje ure še vsa vesela in je le težko pričakovala ločitve. Mater prednico je vprašala malo pred smrtjo, kaj naj poreče, ko vstopi na oni svet, ter jo prosila, naj ji besede zapiše na listek, da si jih priuči, češ, da ji je spomin tako opešal. Smehljajočega obraza se je poslovila s solznega sveta v 22. letu svoje dobe. Počivaj v miru, zlata duša!

(Gospoda, ne bodite smešni!) Sobotni »Narod« piše: V karakteristiko postopanja klerikalne stranke pri občnem zboru »Naše straže« naj opozorimo, da je bil občni zbor sklican najprej na osmo uro zvečer. Čim pa so prireditelji izvedeli po časopisih, da ima občinski svet isti dan ob petih popoldne sejo, so preklicali svoje prvo naznanilo in določili občni zbor »Naše straže« na šesto uro. Brez dvoma se je to zgodilo z namenom, da bi občni zbor »Naše straže« kolodiral s sejo obč. sveta in da bi potem mogli očitati županu, da je sejo nalašč sklical na isti čas, kakor je občni zbor, kar si je tudi res osmelil storiti častivredni Vencajz. Tudi to kaže, kako so imeli klerikalci vse pripravljeno za napad na narodno stranko in kako so namenoma poskrbeli, da se noben obč. svetnik ni mogel udeležiti občnega zbora »Naše straže«. — Temu nasproti jednostavno konstatujemo, da sta »Slovenec« in »Narod« spremembo ure za pričetek zborovanja društva »Naša straža« naznanila v petek, dne 11. novembra, in da sta »Slovenec« in »Narod« objavila naznanilo za sejo mestnega zbora šele dan pozneje v soboto, dne 12. novembra. Jasno je torej, da prireditelji osnovalnega shoda društva »Naša straža« niso vedeli za sejo mestnega zbora, ter da so že prej, preden je bila občinska seja sploh naznanjena, preložili zborovanje od osme na šesto uro. — To dejstvo razprši v prah vse »Narodovo« zavijanje, zato je vsaka druga beseda odveč.

(Sadnega trga) ki je bil napovedan za drugo, polovico tega meseca, kmetijska družba ne priredi, ker se je zglasilo samo šest udeležencev.

(Izganjanje hudiča iz cerkve.) Pod tem naslovom objavlja »Narod« dogodek, ki se je zgodil predzadnjo nedeljo v sorški cerkvi, da je namreč neki kapucin mej sv. mašo odstranil dva človeka iz cerkve, češ da je hudič v cerkvi in da mora ven. Ni sicer vse res, kar »Narod« poroča, tako ni res, da bi bil o. kapucin šel z monštranco izganjat hudiča, pač pa je žal resnica drugo kar »Narod« poroča, resnica pa je tudi, da se je dotičnemu kapucinu, ki je že pred nekaj leti zbolel na umu, potem pa ozdravil, ta bolezen zopet isti hip ponovila in da je vse, kar je storil, storil umobolen. Neprijetno je bilo to vzlasti za ona dva pošena moža, ki sta morala iz cerkve, pa se nadejamo, da vso stvar sorški gosp. župnik v cerkvi pojasni, ako tega že ni storil, ter da javno zadoščenje. Dotični oče kapucin je sicer najpohlevnejši menih, ki sploh ni zmožen koga žaliti. Toliko v pojasnilo, da se dogodek ne bo kako drugače tolmačil. Dostavek: Ko smo to notico že dali v tisk, prišel je danes pop. eden izmed onih dveh mož v naše vredništvo ter dejal, da je poročilo v »Narodu« zelo pretirano, da so precej

ljudje vedeli, da se je gospodu zmedlo in da ni bilo nobenega pohujšanja ali škandala, ker je vsak vedel, da umobolen ne more biti odgovoren zato, kar v takem stanju napravi. Dostavil je, da je g. župnik takoj vso zadevo poravnal.

(Repertoire slovenskega gledališča) Za Shakespearjem in Schillerjem pride jutri na slovenski oder nov klasičen dramatik, G. E. Lessing, čegar »hamburška dramaturgija« in čegar drame so za sijajni razvoj nemške dramatike največjega pomena in čegar dobri upliv na Schillerja in Goetheja je znan. Lessingova »Emilija Galotti« je pretresljiva meščanska tragedija, v kateri se borita poltnost in podlost najvišjih krogov s poštenostjo, rimljansko značajnostjo in samozavestjo srednjega stanu, v kateri pa zmaga čistost deviške duše. »Emilija Galotti« je sestra klasične Virginije in Lukrecije. Ta slavna Lessingova žaloigra, v kateri so vsi značaji mojstrsko risani, se predstavlja po vseh večjih evropskih odrih, saj je prevedena na vse kulturne jezike. Prav je torej, da se bo igrala tudi pri nas. Glavne vloge so v rokah: gđ. Slavčeve, gospe Danilove, g. rež. Inemana, g. Deyla, g. Verovška in gosp. Danila.

(Orožne vaje deželnih brambovcv v l. 1899.) K orožnim vajam v prihodnjem letu bodo pozvani: 1. vsi oni brambovci letnikov 1895, 1893 in 1891, ki so bili uvrščeni neposredno v deželno brambo, izvemši one zadnjega (1891) letnika, ki so napravili skupno nad 16 tednov orožnih vaj; 2. iz armade v deželno brambo premeščeni rezervniki leta 1888; 3. vsi oni brambovci l. 1894, ki še niso bili pri orožnih vajah štiri, leta 1892, ki še niso bili 16 tednov, potem letnikov 1890, 1889, 1888 in 1897, kateri niso napravili nad 16 tednov orožnih vaj; 4. vsi nadomestni rezervniki letnikov 1898, 1895, 1892, 1891 in 1890, izvemši one zadnjih dveh letnikov, ki so bili že nad osem tednov pri orožni vaji, potem pa letnika 1894 in 1893, ki še nimajo osem tednov, in konečno leta 1897 in 1896, ki še sploh niso napravili nobene orožne vaje.

(»Narodna šola«) družbe sv. Cirila in Metoda v Velikovem šteje letos 151 učencev in učenk. To je za kratki obstanek naše šole prav lepo število in jasen dokaz o veliki potrebi te šole. Dasi so nasprotniki, na čelu jim c. kr. okrajni šolski nadzornik Artnak, agitovali pri kmetih z vsemi silami in znanimi sredstvi, naj svojih otrok ne pošiljajo v slovensko šolo, ostali so stariši trdni, ker vedno bolj spoznavajo izvrstno uredbo in dobre uspehe narodne šole. — V vzgojišču za dekleta, koje je združeno s šolo in ki se je letos pričelo, je najstarejši gojenk. Vzgojišče prav toplo priporočamo slovenskim starišem, da pošiljajo svoje otroke tja, namesto v slične nemške zavode. — Čitatelji iz tega zopet lahko spoznajo, koliko dobrega se godi po Ciril-Metodovi družbi. Zato marljivo podpirajte jo zlasti z obilnimi jubilejnimi darovi!

(Kako gospoda ravna s kmeti.) »Mir-u« se je zadnjič poročalo pod gornjim naslovom iz Bele pri železni Kaplji sledeče: Pred nedolгим časom je prodal kmet Krištan v Beli svoje posestvo grofu Thurnu. Zdaj pa zopet kmet Mlečnik baronu Bajlu svoje 93 oralov obsegajoče posestvo za 5500 gld. Tako žalostno gospodarimo pri nas! Pa še bolj žalostno je, kako ravna gospoda s kmeti. Predlanskim letom že je kupil baron veliko posestvo kmeta Štefana, Mlečnikovega soseda. V pogodbi je Štefan izrečno zahteval, naj ostanejo vsi poti in mostovi, kakoršni so zdaj. Pa pogodba je bila kajpak nemško spisana, kmet je ni razumel, podpisal, kar so mu predložili, in oni so delali, kar so hoteli. Letos pa potrga baron most, ki pelje od Mlečnikovega posestva čez Belo na cesto. Reka Bela je tam kake 3 metre niže od ceste in ob obeh bregovih je torej napravljen visok zid. Tam čez je bil do zdaj most, in kakor pomnijo najstarejši ljudje, že dalje kakor sto let, ker stara cesta je peljala čez ta most in šla ob desnem bregu Bele proti Jezerskem. Ta most je dal odstraniti letos baron. Kmet Mlečnik se je seveda potegoval za svojo pravico do mosta, ker to je jedini pot, ki pelje skoz njegovo polje in travnike do ceste v Železno Kaplo. Pa zastonj. Pride komisija, baron, sodnik in notar. Določili so nasproti Mlečniku: »Svet, kjer stoji most, ni tvoj, torej nimaš pravice do mostu.« On njim reče: »Če pa kdo umrje od nas, kam naj spravimo mrliča? Po

stezi čez pečevje ga ne moremo nositi, sicer lahko mrlič živega ubije, kakor v Kortah.« Sodnik: »Ohranite ga doma če hočete.« Tako govorijo in ravna s kmeti! Mlečnik je bil zaradi tega prisiljen prodati posestvo. Kaj hoče brez pota in mostu? Vrh tega je moral še plačati stroške za komisijo! — Suhemu poročilu ni treba kaj dodati, saj kaže dosti, kako ravna »gospoda« s kmeti!!

(Novi zvonovi v Poljanah.) Na dan sv. Martina so v Poljanah nad Škofjo Loko zopet zapeli zvonovi. Poljanci so jih željno in težko pričakovali, saj je že delj časa bil ubit »sv. Martina zvone«, ki je tako lepo pel več rodovom. Novo zvonjenje je lepo ubrano, milo in veličastno obenem. Vse, glas in zunanjsčina hvali mojstra Petra Hilerja. Veliki zvon (H), posvečen sv. Martinu, tehta 2197 kg (39·23 centov); drugi zvon (Dis), posvečen bratoma sv. Cirilu in Metodu, tehta 1138 kg (20·32 centov); tretji zvon (Fis), posvečen Materi božji, tehta 672 kg (12 centov); četrti, najmanjši zvon sv. Jožef (H), tehta 298 kg (5·32 centov). Delo je zares dobro; cena nizka (1 cent 70 gld.; 100 kg 125 gld.); pogoji prav ugodni; mojster prijazen in postrežljiv, kar je tudi nekaj. Zato so Poljanci lahko veseli, četudi je res, da so zvonovi iz tujine, saj bi z domače zemlje vender le tudi ne bili domači, le recimo — še bolj tuji!

(Ogenj.) S Krškega: Na večer, dné 17. t. m. so zvonovi v otožnih glasovih naznanjali veliko nesrečo, ki si je izbrala daleč po okolici znano in spoštovano hišo Ženarjevo. To je tem huje, ker so letni prideiki že spravljani in se napoveduje zimski čas. Vsesplošno sočutje se izreka ponesrečeni družini. Občudovalen je bil trud pri požaru navzočih zadušiti razširjajoči se ogenj, pred vsem pa gre požarnim brambam Rajhenburški, Videmski, Leskovski in Krški vsa hvala in čast, da ni ogenj upepelil veliki del Krškega mesta.

Društva.

(Vabilo k občnemu zboru) »Cecilijanskega društva«, kateri bo dne 24. t. m. ob 10. uri zjutraj v bogoslovnici s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Poročilo obeh tajnikov in blagajnikov. 3. Prošnja, da bi Njega Prezvzišenost knez nadškof dr. Jakob Missia blagovoli prevzeti pokroviteljstvo društva. 4. Morebitni predlogi. 5. a) Volitev predsednika in podpredsednika. b) Volitev dveh odborov. — K shodu so povabljeni sploh prijatelji cerkvene glasbe. — V Gorici, dne 10. nov. — Dr. Jos. Pavlica, t. č. predsednik.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 21. novembra. Novica, da bo državni zbor zaključen pred 5. decembrom, je neresnična.

Dunaj, 21. novembra. Nagodbni odsek je v današnji seji vsprejel nespremenjen drugi člen carinske in trgovinske zveze ter pričel razpravo o tretjem členu.

Dunaj, 21. novembra. Deželni zbori bodo sklicani meseca decembra. Vsi se bodo otvorili s cesarskim zahvalnim odgovorom na vdanostne adrese posameznih deželnih zborov. O načinu, kako se bo to zgodilo, se sedaj še vršé dogovori.

Dunaj, 12. novembra. »Lidove Noviny« poročajo: Obe vladi sta se sporazumeli in skleneta še jedenkrat jednoletni nagodbni provizorij.

Dunaj, 21. novembra. Novica, da odstopi deželnobrambni minister, je neosnovana. Jednako je prezgodnja novica, da odstopi skupni vojaški minister, ki to mesto obdrži še do delegacij, a je potem zaradi bolezni zapusti.

Praga, 21. novembra. V mladočeškem klubu je poročal poslanec Engel ter dokazoval, da je za Čeha ugodneje, da vsprejmo predloženo nagodbo pod določenimi pogoji, kakor da se nagodba potrdi s § 14., pri čemur bi pa Čehi za svojo domovino ničesar ne pridobili. Klub je odobril to stališče, nasproti sta bila dr. Fort in dr. Greg.

Budimpešta, 21. novembra. Finančni minister je predložil načrt zakona, po katerem se zakon glede državnopravnega dogovora mej Ogersko in Hrvatsko začasno podaljša za jedno leto, ker za konečno odločitev niso še dogovori končani.

Budimpešta, 21. novembra. „Pester Lloyd“ poroča, da dosedaj vladi še niste dognali dogovora zaradi nagodbenega provizorija, da se pa to zgodi kmalu, ker je malo upanja, da se zadeva pravočasno reši parlamentarnim potom.

Pariz, 21. novembra. Policija je prijela nekega anarhista Marina, ki je kričal: „Proč z nemškim cesarjem!“

Pariz, 21. novembra. V zadnjem ministerskem posvetu, katerega so se udeležili Dupuy, Lebret in Guillaing, se je izrazila nada, da se bo kasacijsko sodišče omejilo na pismeno zaslišanje Dreyfusa in ne bo zahtevalo, da se ta pozove v Pariz.

Listnica uredništva.

Gosp. dopisniku v Celju: Lepa hvala za Vašo prijaznost. Veseli nas, da smo gledé polemike zaradi društva „Nasa straža“ popolno jedini. Kakor Vam, tako je tudi nam pri tem pred očmi samo blagor obmejnih Slovencev.

Gosp. dopisniku v V.: Gledé tako kočljivih osebnih stvari mora biti uredništvo natančno in verodostojno poučeno o vseh razmerah, sicer se lahko godi krivica prizadetemu ali pa listu. Ako želite, da se stvar reši v Vašem smislu, obrnite se na pristojno oblastvo.

„Mörathon“. Ob nastopu mokro-hladnega vremena je „Mörathon“ kadilcem prava dobrota, a ponarejajo ga zlasti ob tem času na razne načine. Kdor se hoče obvarovati teh malo vrednih izdelkov, naj pri kupovanju izrecno zahteva pristni „Mörathon“.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 3062 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padavina v 24. urah
19	9 zvečer	748.3	2.4	sl. jvzh.	jasno	
20	7 zjutraj 2 popol.	747.2 745.3	1.2 5.3	sl. svzh. sr. svzh.	oblačno jasno	0.0
20	9 zvečer	744.8	3.3	sr. sever	oblačno	
21	7 zjutraj 2 popol.	742.2 739.8	2.4 3.0	sr. jvzh. sr. jvzh.	oblačno "	0.0

Srednja temperatura sobote 4.5°, za 1.7° nad normalom.
Srednja temperatura nedelje 3.3°, za 0.7° nad normalom.

Harmonij,

dobro ohranjen in po nizki ceni, je na prodaj. — Pojasnila daje **Matej Holmar**, organist, v **Št. Rupertu na Dolenskem**. 818 3-1

Št. 40341.

Razglas.

Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane sklenil je v svojej javnej seji dne 17. maja t. l. gledé praznovanja vladarske petdesetletnice Njegovega Veličanstva cesarja **Franca Jožefa I.** med ostalim tudi, da naj se dne 1. decembra 1898 priredi v Ljubljani splošna razsvetljava, katere začetek naj se naznani s petimi streli iz topov na gradu, in da naj se dne 2. decembra 1898 z 21 streli iz topov na gradu naznani, da je napočil slavnostni dan, ki naj se smatra za narodni praznik, ter konečno, da se ta dan okrasé hiše z zastavami.

Razglašujoč té sklepe občinskega sveta naznanjam, da bodem 1. dne decembra vsa mestna poslopja ob osmih zvečer razsvetliti, 2. dne decembra pa z zastavami okrasiti dal in pa, da ta dan vsi magistratni uradi ostanejo zaprti.

Prepričan sem, da bode mestno prebivalstvo ljubljansko, čegar udanost in zvestoba do Njegovega Veličanstva in do prejasne vladarske rodbine je slavno znana, dostojno pridružilo se omenjenim odredbam mestne občine.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dne 16. novembra 1898.

Koverta s firmo
priporoča

„Katol. Tiskarna“
v Ljubljani.

808 3-2

Župan:

Ivan Hribar s. r.



819 1-1

Potrjim srcem javljam prijateljem in znancem tužno vest, da je Vsemogočnemu dopadlo našega ljubljene brata, oziroma svaka in strica, gospoda

Ignacija Drušković-a
posestnika

po dolgi, mučni bolezni, previdenega s sv. zakramenti za umirajoče, danes dne 19. novembra ob 6. uri zvečer v 35. letu njegove starosti poklicati k Sebi v boljše življenje.

Pozemski ostanki predragega rajkega se v ponedeljek, dne 21. novembra t. l., ob polu 4. uri popoldne iz deželne bolnišnice na pokopališče k v. Krištofu prepeljejo ter položé v rodbinsko rakev k zadnjemu počitku.

Svete maše zadušnice brale se bodo v raznih cerkvah.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 19. novembra 1898.

Andrej Drušković, brat. — **Marija Skale** roj. **Drušković**, **Valentina Goliaš** roj. **Drušković**, sestri.

Drože,

vsak dan sveže, iz dobro znane tovarne za špiritove drože in slad **Sieg. Fischl-a** in dr. v Celovcu, prodaja od sedaj naprej edino le

Fr. Seunig 806 3-3
v Ljubljani na Marijinem trgu št. 2.

Koncipijenta,

začetnika, sprejemem takoj ali po novem letu.

829 3-1

Dr. Papež.

Št. 39271.

Razglas

Z ozirom na to, da je promet do državnega kolodvora po novo zgrajeni Bleiweisovi cesti odprt, naznanja podpisani mestni magistrat, da bode odslej **Cesta na Rudolfovo železnico** iz varnostnih ozirov javnemu prometu z vozovi zaprta; k posestvom ob tej cesti pa da bode dovoljen dovoz le z Bleiweisove ceste.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dne 9. novembra 1898,

Št. 392. / Praes.

Razglas.

Pri podpisnem magistratu razpisuje se služba

stražniškega vodje

z letno plačo 600 gld., eventualno služba policijskega nadstražnika z letno plačo 500 gld., ali služba policijskega stražnika z letno plačo 450 gld.

Te službe so stalne in dobivajo nameščenci tudi naravno obleko, obutev in dejalnostno priklado, ki znaša 10% plače dotičnega plačilnega razreda.

Prošnje za te službe je vložiti pri podpisnem magistratu

do 30. dne novembra t. l.

Prošnja, katera mora biti pravilno kolekovana s prilogami vred, spíši prosilec sam in ji pridéni krstni list, zdravniško spričevalo in izkazilo o posebni sposobnosti za službo, o znanji slovenskega in nemškega jezika v besedi in v pisavi in pa o dozdanjem vedenji in službovanji, oziroma poslovanji.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dne 11. novembra 1898.

Dunajska borza.

Dne 21. novembra.

Skupni državni dolg v notah	100 gld.	85 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100	75
Avstrijska zlata renta 4%	119	70
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101	05
Ogerska zlata renta 4%	119	75
Ogerska krona renta 4%, 200	97	65
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	909	—
Kreditne delnice, 160 gld.	352	50
London vista	120	50
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58	95
20 mark	11	78
20 frankov (napoleonidor)	9	55
Italijanski bankovci	43	90
C. kr. cekini	5	68

Dne 19. novembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	165 gld.	— kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159	—
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196	75
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99	10
Tisne srečke 4%, 100 gld.	138	—
Dunavske vravnave srečke 5%	130	25
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	107	75
Posojilo goriškega mesta	112	—
4% kranjsko deželno posojilo	98	50
Zastavna pisma av. osr. zem. kred. banke 4%	98	—
Priporitne obveznice državne železnice	—	—
južne železnice 3%	178	70
južne železnice 5%	126	25
dolenjskih železnice 4%	99	50

Kreditne srečke, 100 gld.	202 gld.	— kr
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170	25
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	19	25
Rudolfove srečke, 10 gld.	25	50
Salmove srečke, 40 gld.	83	—
St. Genois srečke, 40 gld.	82	—
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60	—
Ljubljanske srečke	23	50
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	153	—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3470	—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	422	—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	69	25
Splošna avstrijska stavbiarska družba	117	25
Montanska družba avstr. plan.	176	15
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	171	50
Papirnih rubljev 100	127	50

„MERCUR“
XXXVII. letnik.

Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih efektov, izkaz vseh izžebanih državnih in zasebnih obliagaj.
Brezplačno darilo „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega seznam vseh izžebanih srečk.
Naročuje se s poštomi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštinih uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I., Wollzeile 10.

2 gl. 60 kr.
celoletna naročnina.

Izdajatelj: **Dr. Ivan Janežič.**

Odgovorni vrednik: **Ivan Rakovec.**

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.